

8388
БІБЛІОТЕКА
28264. Правління Спілки
Ред. Письменників
Інв. № 44070

поезії в А. Павлюка трохи розтягнений, він зчаста затыгає рядок далі, як треба, але безумовно музичний і відповідає змістові.

... Кожен рік в нас, поетів, має свій розмір,
Свої рими, звороти та словник" (ст. 14).

В поезії, що з неї ми взяли цитату, є хороша характеристика сучасної європейської ситуації.

„Тихо. Тихше. Європі хочеться спати і боїться Європа страшного, зловісного сну“.

М. Д.

М. І. Яворський. Нарис історії України. ч.ч. I і II. Державне Видавництво України. 1925 р. Ціна кожної частини по 65 к. Видання третє (I ч.) і друге (II ч.), стор. 174 + 164.

Проф. М. І. Яворський видав дуже потрібну на Україні книжку — підручник української історії в маркєвському освітленні. На цю книжку є великий попит, вона дуже поширена на Україні серед учнів і навіть викладачів. Це, певна річ, накладає на автора її обов'язок — пильно стежити за новою літературою, уважно ставитись до всяких запитань і вказівок, обережно вживати кожного слова, кожного факту, кожного висновку. Тому, гадаю, авторові дуже цінні й цікаві будуть всякі сумніви і непорозуміння, які викликає у читачів його підручник. Із цих міркувань я й хочу звернути увагу автора „Нариса“ на деякі питання, зачеплені в його книжці. Перш за все автор притримується т. зв. „норманської“ теорії походження князівської влади на Україні і збудування великої монархії „Руси“ в X в. „від Волги на сході“ „до Кракова й Прусії на заході“, „від Балтики на півночі до Чорного моря на півдні“. У мене тут виникає запитання: чи можна, стоючи на маркєвському ґрунті, вірити в можливість утворення тоді такої монархії і при тому „зайдами-варягами“? Чи не є така монархія — велике, тенденційне перебільшення і чи не слід шукати для з'ясування Київської держави, її утворення і існування, участі — і активної — міцнішого, більш розвиненого торговельного капіталу, ніж це було у мандрівників здаєка — „варягів“?

Де-яку допомогу в з'ясуванні дійсних розмірів київської держави того часу дають досліді відомого академіка Шахматова, а присутність міцного торговельного капіталу ми помічаємо значно ближче до Києва, ніж далеко і більш войовнича, ніж торговельна Скандинавія (напр. Хазарія або Візантія).

Друге запитання: чому автор надає таке негативне значіння нападам на Київську Русь печенігів та половців і так позитивно ставиться до нападу татар? Чи не маємо ми більше відомостей про близькі стосунки Київської Русі з половцями ніж з татарами, і чи можемо ми повірити, щоб татари не забирали в полон з собою, напр., невільників — смердів? Чи не було наслідком „татарщини“ дуже значне спустошення і занепад Київської Русі і чи не бачимо в слідуєчій за XIII віки ворожнечі і боротьби українського населення проти татар? Крім того, викликають запитання твердження автора про спільне — „антєське“ походження східного славянства, про походження козацтва й інші. Крім низки подібних запитань я хотів-би звернути увагу автора на деякі окремі дрібниці, які слід було-б виправити: на стор. 40 — „сармати оселили цю територію“ „2500 років тому“ і „були переважно хлібороби“ (порівняй у М. Ростовцева — „Скифия и Боспор“, Ленінград, 1925 р.); на стор. 45 — „кривичі в XI в.“ дали „початок Ростовській та Суздальській землі“; на стор. 68 — деревлянського князя Мала віднесено до епохи VIII-IX в.в.; на стор. 77 оповідається про „дійсний похід Олега в 913 р. на береги Каспійського моря“ (хоча автор тримається літописного погляду на Олега); на стор. 80 — „у Києві та Тмуторонані в половині IX ст. були вже християнські церкви й громади“, на стор. 81 — „азбука, яку в половині XI ст. склали Кирило та Методій“; на стор. 102, оповідаючи про Київську революцію 1113 р., автор каже, що Князя Святополка „були-б вбили, коли-б не втік“ (як відомо, він помер перед революцією) — й т. и.

Було-б дуже бажано, щоб проф. Яворський, зібравши побільше запитань і сумнівів своїх читачів, переглянув для нового видання свою книжку, яка від того стала-б ще цінніша і корисніша для шкільного вжитку.

Вол. Пархоменко